

Ülevaade kodanikuühiskonnast neli korda aastas

Väljaandmist toetatakse riigieelarvest

EMSL on avalikes huvides tegutsevate vabaühenduste eestkõneleja, kelle töö on pühendatud kodanikualgatuse ja kodanikuühiskonna arendamisele Eestis.

EMSLi visiooniks on osalusel ja kodanikualgatusel toimiv kodanikuühiskond, milles EMSLil on siduv roll avalikes huvides tegutsevate ühenduste ja ühiskonna vahel.

Foto: Urmas Lauri

Valimised ukse ees

Selge see, et 16. oktoobri kohalike valimiste tulemused mõjutavad ka kodanikuühiskonna arengut. Juulis-augustis viisid Kodukant ja AEF läbi Hääle(kaalu)koolituste sarja, kus arutati külaliidritega kohalikke probleeme ning seda, kuidas need valimiste eel kõlama panna. Fotol ongi hetk Hiiumaa seminarist.

EMSL aga korraldas valimiste eel kaks kuulamist kandideerijatele, et arutada nendega ühendusi puudutavaid küsimusi. Lk. 4-5.

Tulekul üldkoosolek ja konverents

14. oktoobril valivad EMSLi liikmed uusi inimesi nõukogusse, arutavad liikmeprogrammi järgmiseks aastaks ning tähistavad EMSLi sünnipäeva. 24.-25. novembrini toimuva kodanikuühiskonna konverentsi teemaks on seekord eestkoste ja avalik poliitika. Lk. 2-3

Kuidas ühendusi rahastada?

EMSLi juures konsultandina töötav Kalle Jürgenson räägib, kuidas on edenenud tema töö kodanikuühenduste riigieelarvest rahastamiseks parimate viiside leidmisel. Lk. 8

Otsitakse sotsiaalseid ettevõtjaid!

Nimetus "ettevõtja" seondub Eestis eelkõige ärimeeste ja -naistega, kelle panusest meie majanduse ja ühiskonna arengusse on räägitud palju. Kes aga on sotsiaalne ettevõtja, kelle leidmiseks Heateo Sihtasutus konkursi kuulutas? Lk. 6

Maailm ja mõnda, mis seal sees

"Välismaa" küljel: Valgevene ühenduste võitlusest diktaatorist presidendiga ning sellest, mida võtta üle brittide kogemustest õigusaktide mõjude analüüsimisel. Lk. 10

Lisaks: EMSLi suvekoolist pildis ja sõnas, vabatahtlikest, pika nime ja kuulsusrikka ajaloo uuest liikmest ning muud. Head lugemist!

Me ise maine tegijad

Lihtne tõde – sellest, millised oleme, sõltub see, mida meist arvatakse.

EMSLi nõukogu liige Rein Voog leiab, et mittetulundusühenduste nõukogud vajavad pidevat arendamist, et muutuva aja nõudmistele vastata.

EMSLi suvekoolis septembri alguses rääkisime, et suhted ümbritsevaga on üks olulisemaid, mis meil on – meie sotsiaalne kapital. Selgeks sai see, et suhtekorraldus ei tähenda kaugeltki ainult pressiteadete saatmist, vaid seda, millised oleme, kuidas suhtleme partneritega nii oma sektoris kui väljaspool, oma kogukonna ja liikmetega.

Ehk siis – nagu tähestik algab A-st, nii algab ühenduste maine ja suhtekorraldus meie endi sisemisest toimimisest, meie enesekorraldusest ja heast valitsemisest.

Pidev treening

Enesekorraldusel ja heal valitsemisel on palju tahke, siin piirduksin ühega neist: nõukogu rolliga ühenduse tegevuse ja maine kujundamisel.

Nõukogu eesmärgiks on tagada ühenduse pikaajalised visioonid, strateegia ja stabiilsus. Nagu muutub pidevalt kogu elu, peavad ka visioonid ja strateegia elama ja arenema.

Kui üks meeskond mängib näiteks jalgpalli meistriliigas, peame normaalseks, et selle juurde kuulub pidev treening, et mitte kaotada saavutatud taset, vaid vastupidi – muutuda aina paremaks, areneda.

Samas unustame aga tihti, et see kehtib ka teistes elusfäärides. Millegipärast arvatakse sageli, et kui nõukogu paigas, ei vajagi ta enam "treeningut".

Mida ma nõukogu "treeningu" all mõtlen? Vastus on lihtne – nõukogu pidevat arendamist.

Selle elluviimine on aga keerulisem, kui esialgu paistab.

Oleme kõik ju inimesed ning nõukogu liikmed kipuvad seejuures olema veel eriti hõivatud inimesed.

Paljud sõltub ühenduse tegevjuhtidest. Mõnigi kord võib tunduda, et nõukogu "segab" igapäevatöö tegemist, aga siin peaks siis meelde tuletama, miks nõukogu valitud sai ja mis roll tal ühenduses kanda on.

1+1=?

Küsimus on selles, kui palju nõukogu osaleb ühenduse poliitika kujundamisel ja juhtimisel ning millised on nõukogu ja tegevjuhi või -juhtide suhted. Neis asjus võib igasuguse valesõnaga tuua kõigile ühendustele eeskujuks EMSLi enda.

Matemaatikas on lihtne: $1+1=2$. Organisatsiooni juhtimisel võib $1+1$ ka vastuseks nulli anda, ent võib – ja soovitatavalt peakski – olla näiteks 3 või 4. Lõppeks sõltub kõik meist endast ja meie tahtest.

Vanarahvas ütleb, et ainult veerevale kivile ei kasva samal. Tänapäevane maailm on pidevas arenemises ning see seab pideva arengu vajaduse – või nõude, kui soovite – ka kolmandale sektorile.

Väike konverents suur kõlap

24.-25. novembrini toimub Tallinnas Viru hotelli konverentsikeskuses IV Eesti kodanikuühiskonna konverents, mille pealkirjaks seekord "Väike riik, suur ühiskond". Läbivateks teemadeks konverentsil on eestkoste, poliitika kujundamine ja kaasamine.

Konverentsil uuritakse võimalusi, kuidas ühenduste häält ühiskonnas rohkem kõlama panna ning mismoodi kodanikuühiskonna ideed laiemalt kajastada.

Uuendusena toimuvad seekord enne konverentsi starterid ehk informeerivad lühiseminarid ajakirjanikele, ettevõtjatele ja avaliku sektori esindajatele, et üheskoos käsitleda seoseid ja koostöövõimalusi erinevate sektorite vahel.

Eestkoste ja poliitika kujundamise häid näiteid esitletakse nii kohalikult kui rahvusvaheliselt tasandil. Konverentsi raames esineb ÜRO aastatuhande eesmärkide (*Millennium Goals*) saavutamise kampaania juht Salil Shetty, kes on Eesti esimene nii kõrgel tasemel külaline ÜROst. Väga päevakajalise sotsiaalse ettevõtluse teema uusi suundi toob konverentsi osalejateni Rob John, Oxfordi Ülikooli sotsiaalse ettevõtluse professor. Häid näiteid eestkoste-teemadel Suurbritanniast esitleb Stuart Etherington, Inglismaa ühenduste katusorganisatsiooni NCVO juhataja.

Loomulikult ei puudu välisesinejate kõrval silmapaistvad ja säravad eesti esinejad heade kohalike näidete ja inspireerivate ettekannetega. Konverentsi avakõne peab dirigent Eri Klas.

Konverentsi teisel päeval leiavad aset kaks töögruppide sessiooni, mis analüüsivad hetkeolukorda kodanikuühiskonnas ning pakuvad arengusuundi trenditeadlikele ühendusele tulevikuks.

Kodanikuühiskonna temaatilisi konverentse korraldavad EMSL ja BAPP kord kahe aasta tagant.

1999. aasta mittetulundusühenduste konverentsist ja

konverents, ind

messist ollakse tänavuseks jõutud kodanikuühiskonna konverentsini, otsekui rõhutamaks, et kõnealused teemad pole enam ammu ühenduste kesksed, vaid puudutavad kõiki sektoreid.

Osalema on oodatud kodanikuühiskonna esindus erinevatest valdkondadest: aktiivsed ühenduste liikmed, teematikat teadvustanud ametnikud, ajakirjanikud, ettevõtjad ja kõik, kellel huvi eestkostete ning ühenduste kaasamise teematika vastu.

Registreerimine ja lähem info EMSLi koduleheküljelt www.ngo.ee/konverents või e-postil konverents@ngo.ee.

Elina Kivinukk
konverentsi koordinaator

Konverentsil osalevad ka vaatlejad – eelmisel korral uudistasid kodanikuühiskonda ajakirjanikud Kertu Ruus ja Tarmu Tammerk.

Foto: Sven Tupits

Üldkoosolek valib EMSLi nõukogusse uusi liikmeid

EMSLi tänavune teine üldkoosolek 14. oktoobril valib uued liikmed nõukogusse ja kinnitab järgmise aasta liikmeprogrammi. Õhtul tähistatakse aga EMSLi sünnipäeva peoga uuenenud Balti jaama restoranis.

Üldkoosolekule eelneb kell 11 EMSLi majas (Uus 5, Tallinn) Kalle Jürgensoni ülevaade ettepanekutest, mis ta on välja töötanud kodanikeühenduste rahastamiseks riigieelarvest. Sellele arutelule on oodatud lisaks EMSLi liikmetele ka teised huvilised.

Kell 14 algaval üldkoosolekul Vanalinna muusikamajas (Uus 16C, Tallinn) on kolm päevakorrapunkti: lisaks nõukogu uute liikmete valimisele ja liikmeprogrammile veel ülevaated EMSLi esindajate tööst erinevates komisjonides.

Kuus kandidaati

EMSLi praeguse nõukogu liikmetest saab ametiaeg täis kolmel: Mall Hellamil, Reet Valingul ja Toomas Trepidol. Neljas liige, Madis Masing, on palunud oma volitused lõpetada seoses pikema viibimisega Eestist eemal.

Nõukogu suuruse otsustab üldkoosolek, kuid vastavalt põhikirjale peab sinna kuuluma vähemalt seitse liiget. Et senises nõukogus on 8 liiget, tuleb

14. oktoobril valida vähemalt kolm uut esindajat.

Neile kohtadele said kandidaate esitada kõik EMSLi liikmed, kandidaat ise seejuures ei pea esindama mõnd liikmesorganisatsiooni.

Kokku esitati kuus kandidaati: Avatud Eesti Fondi poolt juhataja Mall Hellam, Eesti Haridusfoorumi poolt juhataja Krista Loogma, BPW Estonia (Eesti Ettevõtlike Naiste Assotsiatsioon) poolt president Tiina Saar, Eestimaa Looduse Fondi poolt tegevjuht Jüri-Ott Salm, Tartu Vabatahtlike Keskuse poolt OÜ ESS Haldus juhataja Monika Salu ning MTÜ Kodanikukoolitus poolt nende juhataja liige Reet Valing.

Parem kaasamine

Liikmeprogramm keskendub järgmisel aastal kolmele tegevusele: eestkostete läbi liikmete eeskujuliku kaasamise, liikmetele kvaliteetsete koolituste ja teiste teenuste pakkumisele ning liikmeskonna kasvatamise läbi kandepinna laiendamisele.

Et rakendada iga liiget vastavalt tema huvidele ja võimalustele, paneb liikmeprogramm ette leppida uuest aastast iga liikmega kokku valdkonnad, milles ta soovib, et teda kaasataks.

Valdkonnad on: rahastamine, maksustamine, Riiklik Arengukava, tööhõive, keskkond, sotsiaal ning Euroopa Liit. EMSL korraldab igas valdkonnas seisukohtade kujundamiseks aasta jooksul vähemalt ühe arutelu, hoiab liikmeid jooksvalt kursis valdkonnas toimuvaga ning kogub ja esindab liikmete arvamusi.

Pidu vaksalis

Täpsemalt kirjeldab kaasamise mehhanisme selleks kirja pandud sisekord, mida samuti üldkoosolekul tutvustatakse.

Samuti läheb hääletusele liikmemaksu muutmine nii, et edaspidi sõltuks see organisatsiooni sissetulekutest eelmisel aastal. Liikmemaksu miinimumiks jääks uuest aastast 365 krooni ehk 1 kroon päevas.

Kolmetunnisele üldkoosolekule järgneb EMSLi sünnipäeva tähistamine hiljuti uue ilme saanud Balti jaama restoranis "Travel" algusega kell 18, kus pakutakse süüa-juua ning võimalust omavahel toredasti aega veeta.

Urmo Kübar

Kandideerijad ja ühendused vahetasid arvamusi

16. oktoobri kohalike valimiste eel korraldas EMSL kaks kuulamist, et viia kokku kandideerijad ning ühendused, täpsustamaks arusaamu kodanikuühiskonnast ning selle arendamiseks vajalikest tegevustest.

22. septembril toimunud kuulamise teemaks olid parlamendierakondade üle-eestilised seisukohad, 6. oktoobri kuulamisele olid palutud Tallinnas

kandideerivad nimekirjad tutvustamaks oma mõtteid pealinna võimu ja ühenduste vaheliste suhete korraldamisest.

Räägiti kaasamise ja rahastamise põhimõtetest, teenuste üleandmisest, võrdõiguslikkusest ja keskkonnakaitses. Memo kuulamistel kõneldust on üleval EMSLi kodulehel www.ngo.ee.

Rahvaliidu esindaja Mart Opmann sai veel enne algust viimaseid soovitusi siseministri nõunikult Merike Metstakilt. Foto: Urmo Kübar

Mõtteid, mis tekkisid erakondi kuulates

EMSLi juhataja Kristina Mänd kommenteerib erakondade kuulamisel kõlanud mõtteid ühenduste kaasamisest ja rahastamisest ning keskkonnaküsimustest.

Peamiseks edasiminekkuks võrreldes eelmiste kuulamistega loeksin seda, et seekordsed osalejad nägid kodanikuühiskonda juba laiemalt: ühiskondliku korraldusena, mille üks osa on mittetulundussektor ja mille aluseks on aktiivsed ja teadlikud kodanikud.

Kõik ei saa õnnelikuks

Peamine märksõna, millega kodanikuühendusi seostatakse, on kaasamine. Selle puhul on oluline meeles pidada paari asja.

Esiteks tuleb vahet teha teavitamisel, konsulteerimisel ja kaasamisel. Ei ole nii, et igas küsimuses peab igäihega konsulteerima. Küll aga nendega, keda vastav küsimus puudutab ning kel on sel alal kogemusi ja pädevust.

Teiseks, kaasamine peab olema struktureeritud ja toimuma vastavalt kokkulepitud tingimustele, soovitatavalt seadusele. See on vajalik, et tagada selgus, läbipaistvus ja välistada korrupsioon. Inimesed vahetuvad, aga

kaasamine peab toimuma sõltumata hetkel võimul olevatest või ühendusi juhtivatest isikutest.

Kolmandaks, kaasamine ei tähenda kõikide õnnelikuks tegemist ega kompromissi madalamal ühisosal, millega kõik nõustuvad. Kaasamine tähendab võimalike tagajärgede arutamist ja ennetamist ning riigi eesmärkidele vastavate lahenduste leidmist.

Neljandaks, kaasamine paneb ka kaasatavale suured kohustused. Ühendused peavad tagama, et nemad omakorda esitavad seisukohti, mis on sündinud oma liikmete kaasamise läbi.

Kaasamise aluseks peaks olema riiklikud prioriteedid, mille paikapanemisse kaasatakse kodanikke ühenduste kaudu ennetavalt, mitte tagantjäre.

Raha vajalikeks tegevusteks

Teine oluline teema on ühenduste rahastamine. Küsimusi on siin palju, "õigeid" vastuseid veel võtta ei ole. Kuulamistest

on näha, et ka erakondadel puuduvad ses osas selged seisukohad ega ole suurt selgust terminiteski (tegevustoetus, teenuste ja projektipõhine rahastamine jne).

Mida selgemad, lihtsamad ja ühtlasemad on rahastamiskeemid, seda parem kõigile. Rahastamisel peab lähtuma riigi strateegilistest eesmärkidest, avalikest huvidest, sõltumatuses ning aruandmise võimalikkusest.

Rahastamiskeem ja kaasamise head tavad on omavahel kindlasti seotud – kui ühendused on kaasatud riigi strateegiliste eesmärkide väljatöötamisse, siis on ka vajalike tegevuste rahastamine põhjendatud.

Selge on see, et erinevad ühendused ja erinevad tegevused vajavad erinevat, kuid süsteemset lähenemist. Katusorganisatsioonid teevad eest-

kostetööd ja on avalikule sektorile peamiseks partneriks teavitamisel, konsulteerimisel ja kaasamisel. Selle töö eest tuleb tasuda, küll aga ei tohiks riigieelarveline toetus ületada 50% nende sissetulekust, et hoiduda avaliku sektori survest. Saavad ju ka erakonnad riigieelarvest raha. Mispärast ühendused teistmoodi on?

Liiasi loovad ühendused töökohti, hinnanguliselt töötab neis ligi 6% tööjõulisest elanikkonnast, kes jääksid tööta, kui ühendused rahastamist ei otsiks.

Tagasihoidlikult keskkonnast

Kummaline, et keskkonna teemal nii tagasihoidlikult esineti. Kui küsisime erakondadelt, kas nende juhitud omavalitsustes koostatakse keskkonnanaruandeid või kas seda peaks tegema, ei osanud keegi vastata.

Mida selle all silmas peame – lisaks tegevusaruandele (kas saavutasime endale seatud eesmärgid?) ja finantsaruandele (kas tegime seda rahaliselt otstarbekalt?), mõõdame, kui suure keskkonnakuluga me seda kõike tegime. Ettevõtted teevad seda, kodanikuühendused teevad seda, ka KOVID peaksid seda tegema. Odavus või populaarsus ei ole otsustamisel ainsad argumentid.

Külaaktivistid valmistusid valimisteks

Juulis ja augustis korraldas külaliikumine Kodukant koos Avatud Eesti Fondi ja BAPP-iga Hääle(kaal)koolituste sarja, mille käigus arutati tosinas vallas kohalikke probleeme ning seda, kuidas oma hääl valimiste eel tugevamalt kõlama panna.

Kaheksas maakonnas asunud paigad valiti välja 2002. aasta kohalike valimiste tulemuste põhjal – selliseid, kus domineerisid valimisliidud, ja need, kus erakonnad.

Osalesid eelkõige kohalike seltside aktivistid, kokku üle 150 inimese. Koolitusi viisid läbi Linnar Viik, Ivi Proos või Juhan Kivirähk ning Raul Rebane.

Viik kõneles üleilmastumise ning Eesti võimalustest selles edukas olla. Sotsioloogid Proos ja Kivirähk vedasid arutelu, mille käigus otsiti vastuseid, mida head ja halba vallas on juhtunud ning mis on põhi-probleemid. Rebane andis nõuandeid, kuidas end nähtavaks kuuldavaks teha.

Juhan Kivirähki sõnul oli üks koolituste kasutegur valimiseelsete arutelude aktiveerimine. Rääkides tuleb välja, et teatakse väga hästi, mis külas tuleks teha, kuid sageli ei osata neid asju valimistega seostada, märkis ta. Valimised toimuksid sellisel juhul otsekui omaette maailmas, kus kehtivad poliitikute tõstatatud teemad.

“Võõrandumisel on alati kaks poolt – kui kodanikuühiskond ei väljenda selgelt oma ootusi, mugavdub poliitiline tase, kellel on lihtsam otsuseid ise oma spetsialistide ringis langetada,” ütles Kivirähk.

Mõttetalgud olid kasulikud ka selleks, et erinevate seltside liidreid kokku tuua. “Arutelusid, kus oleme ja kuhu edasi minna, ei tule sageli ette, kui üks teeb näiteks pasunakoori ja teine mõnda muud seltsi,” sõnas Kivirähk.

Sädeinimeste rasked valikud

Sotsioloog Ivi Proos arutleb Häälekaalu koolitustel tõstatatud küsimuse üle – kas külade-valdade sädeinimesed peaksid pürgima kohaliku poliitikasse. Ühest küljest on neil niigi palju ülesandeid, teisalt aga – kui nemad seda ei tee, kes siis kohaliku poliitikat ajab?

„Sädeinimene” on üks ütleмата kena eestikeelne sõna. Esimest korda kuulsin seda mõistet varasuvel, liikumise Kodukant korraldatud Maapäeval, kus olid koos külade ja väikelinnade esindajad. Külade sädeinimestega puutusime vahetult kokku Häälekaalu koolitustel üle Eesti.

Kes siis on sädeinimesed, need külade hingestatud liidrid? Pakun omalt poolt ühe määratluse.

Sotsiaalsed andurid

Sädeinimesed suudavad küla- ja valla elu edasi viia, nad ei pea paljaks aktiivset suhtlemist, leiavad et anda on tervislikum kui saada ja teavad lahkeks jäämise saladust. Miks sädeinimesed nii olulised on? Sädeinimestel on võime teisi inimesi kaasa tõmmata ja inimesi sütitada. Sädeinimesed on omamoodi sotsiaalsed andurid, proovivad järele, milliseid inimesi saab kaasa tõmmata ja milliseid mitte.

Oli hästi huvitav ja meeldejääv kogemus, kui tundide kaupa arutasime sädeinimestega paljude Eestimaa külade arengulugusid.

Analüüsisime, kuidas seltside tegevus on küladele positiivset juurde andnud ja tõdesime veidi nukralt, et kohalikus poliitikaelus osalemine jätab paljusid sädeinimesi täna veel ükskõikseks. Poliitika ja poliitiku te maine on sedavõrd madal, et seltsielu liidrid ei soovi end poliitikaga siduda ega kandideerida vallavolikogudesse.

See on täna sädeinimeste väike dilemma. Kuidas edasi mõelda ja kuidas suhestuda kohaliku poliitikasse. Kõik mõistavad, et külade sädeinimesed ehk kohaliku elu eestvedajad on hästi hõivatud inimesed. Nad teevad oma põhitööd, peavad talu või on neil väikefirma, õpetavad koolis lapsi või juhivad kohaliku kultuurielu. Lisaks on nad

mõne seltsi eestvedajad, ühiste ürituse väljamõtledajad ja korraldajad. Paljud sädeinimesed tunnistavad, et rohkem lihtsalt ei jõua.

Käest antud ressurss

Nende ärgitamine kohaliku volikogusse kandideerima võib ühelt poolt tunduda ebaõiglasena. Miks jälle nemad, miks nad peavad jõudma veel ühe olulise valdkonnaga tegeleda? Kui kohalik sädeinimene ütleb poliitikale selge “ei”, siis võib teda mõista ja tema loobumist tuleb kindlasti aktsepteerida.

Ainult õhku jääb küsimus. Kui kohalikud seltsielu eestvedajad ehk sädeinimesed volikogudesse ei kandideeri ja ühest väga olulisest kohaliku elu valdkonnast distantseeruvad, kes siis poliitikasse lähevad?

Volikogude oluline tegevus on valdade ja külade arengut kavandada ja vastavaid tegevusi rahastada. Seda peaksid tegema inimesed, kes valdade ja külade elu põhjalikult tunnevad ja mõistavad. Seega ei keegi teine peale kohalike sädeinimeste.

Lõpetuseks tõsine üleskutse sädeinimestele, mida püüdsime ka Häälekaalu koolituste raames välja öelda. Sädeinimesed, kes te olete külaelu liidrid ja inimeste sütitajad – kui te loobute kandideerimast volikogudesse, annate käest olulise ressursi külade arengut positiivselt mõjutada.

Leidke endas jõudu ja motivatsiooni poliitilises elus osaleda, et külade edenemist aktiivsemalt suunata ja juhtida!

Hiiu maal toimunud koolitusel vaeb oma küla plusse-miinuseid Kassari Taguküla vanem Heli Tuisk.

Foto: Urmas Lauri

Kuidas saada sotsiaalseks ettevõtjaks?

Heateo Sihtasutus kuulutas septembris välja sotsiaalse ettevõtja konkursi. **Sihtasutuse juhataja Artur Taevere** selgitab, mis iseloomustab edukaid sotsiaalseid ettevõtjaid, keda alanud konkursiga otsitakse.

Nimetus “ettevõtja” seondub Eestis eelkõige ärimeeste ja -naistega, kelle panusest meie majanduse ja ühiskonna arengusse on räägitud palju. Märksa vähem oleme harjunud seda sõna kasutama teist tüüpi ettevõtlike inimeste puhul, kes otsivad uusi ja paremaid lahendusi ühiskondlikele muredele.

Neid võiksime kutsuda sotsiaalseteks ettevõtjateks – minu hinnangul selgem ja väarikam nimetus kui näiteks mittetulusühingu juht. MTÜ ei ole küll loodud selleks, et omanikele tulu teenida, aga see ju ei tähenda, et temast ühiskonnale tulu ei oleks. Selmet iseloomustada inimest, öeldes, mida ta ei tee, tasub rääkida sellest, mida ta teeb. Sotsiaalse ettevõtja eesmärk on luua ühiskondlikku väärtust.

Heateo Sihtasutus korraldab sel aastal Eestis esmakordselt konkursi, et parimaid sotsiaalseid ettevõtjaid tunnustada ja ka toetada.

Milles see toetus seisneb? Loomes võrgustiku inimestest, kes on valmis sotsiaalseid ettevõtjaid abistama oma teadmiste, oskuste ja nõuga. Lisaks püüame konkursi võitjatele leida partnereid, kellega koos ideed ellu viia.

Uus idee ja pühendumus

Mis iseloomustab edukat sotsiaalset ettevõtjat?

Esiteks, tal on uus idee. Ta näeb võimalusi, kuidas mõnd ühiskondlikku probleemi paremini lahendada. Näiteks šotlane Mel Young asutas ajakirja “*Big Issue*”, mida müüvad kodutud, kes saavad endale 60% selle kaane hinnast. Tosina aastaga on kodutud seeläbi teeninud kokku ligi 10 miljonit naela ehk umbes 23 miljonit krooni!

Uutest ideedest, mida sotsiaalsed ettevõtjad on

erinevates riikides edukalt ellu viinud, võib lugeda internetis aadressil www.ashoka.org. Ashoka võrgustik ühendab enam kui 1500 väljapaistvat sotsiaalset ettevõtjat üle kogu maailma, kes tegutsevad hariduse, tervishoiu, keskkonna, sotsiaal- jt. valdkondades.

Teine oluline omadus, mis sotsiaalset ettevõtjat iseloomustab – ta on ettevõtlik. Ta on täielikult pühendunud oma idee teostamisele, isegi kui see võtab aega aastaid. Ta suudab luua hästitoimiva meeskonna, kaasata vajalikke ressursse ja koostööpartnereid. Ta on loov erinevate probleemide lahendamisel. Ta on usaldusväärne.

Kasu võimalikult paljudele

Sotsiaalne ettevõtja tahab, et tema ideest oleks kasu võimalikult paljudele inimestele. Ta püüab vastata küsimusele, mis on tema idee ühiskondlik mõju? Kas see lahendab mõne olulise probleemi?

Kui paljusid see lahendus puudutab ja mil moel? Kas tema

idee on jätkusuutlik? Kas ta suudab iseseisvalt ellu jääda ja end ära majandada, olgu siis teenitud tuludest või toetustest?

Sotsiaalsed ettevõtjad on Eesti ühiskonna arengule sama olulised nagu edukad äriettevõtjad on olnud Eesti majanduse arengule. Heateo Sihtasutus ootab sotsiaalse ettevõtja konkursile nii algfaasis ideid kui ka selliseid projekte, mida on juba edukalt katsetatud ning millel on kasvupotentsiaali.

Eeltaotluste tähtaeg on 1. november 2005. Konkursitingimused ja taotlusvormi leiab Heateo Sihtasutuse kodulehelt www.heategu.ee.

Kas sul on idee, mis võiks aidata lahendada mõnd olulist muret ühiskonnas? Kas sa tead kedagi, kellest võiks saada sotsiaalne ettevõtja?

Seminar strateegilisest filantroopiast

Augusti lõpus korraldas Heateo Sihtasutus seminari, kus tutvustas strateegilise filantroopia (*venture philanthropy*) kontseptsiooni.

Strateegiline filantroop vaatab annetatud raha kui investeeringut, millega ta loodab tuua ühiskonnale võimalikult palju kasu. Heategevuslikku projekti ei paiguta ta ainult oma raha, vaid ka aega ja ekspertiisi, et tõsta toetatava ühingu suutlikkust.

Seminaril esinesid Oxfordi sotsiaalse ettevõtluse professor Rob John ja Euroopa strateegilise filantroopia assotsiatsiooni juht Doug Miller.

Rob John esineb ka 25. novembril kodanikuühiskonna konverentsil, kus viib koos Artur Taeverega läbi sotsiaalse ettevõtluse visioonitöögrupi.

Sotsiaalse ettevõtluse üks näide – kodutute jalgpalli maailmameistrid. Võistluse algatasid Mel Young ja Harald Schmied, et teadvustada koduta inimeste probleeme ja tahet neist võitu saada. 204 mängijast, kes mullusel MM-l osalesid, leidis 78 hiljem püsiva töökoha, 95 pääses tänavalt ning 16 alustas karjääri profijalgpallurina.

Foto: Internet

Suvekool keskendus ühenduste mainele

Eesti suurim kodanikeühenduste koolitus, EMSLi suvekool tõi septembri algul Viinistule ligi kakssada kodanikuaktivisti õppima suhtekorraldust ning mainekujundust.

Ühenduste mainest rääkimine on oluline, sest see on seotud legitiimsusega – see omakorda annab aga õiguse olla ja tegutseda ühiskonnas, märkis EMSLi nõukogu liige Rein Voog, kes defineeris legitiimsuse kui arusaama, et organisatsioon on seaduslik, vastuvõetav ja tema tegevused on põhjendatud.

“Kui seaduslikkusega on asjad enam-vähem selged, siis kaks ülejäänud aspekti räägivad ühiskonna poolsest tunnustusest, mis tuleb töö ja vaevaga välja teenida,” ütles Voog.

Teema olulisusest ühendustele kõneles seegi, et Viinistu suures konverentsisaalis oli loengute ajal raske leida vaba kohta. Lisaks ühendustele võttis suvekoolist osa ka ministeeriumide ja omavalitsuste ametnike ning firmade töötajaid, samuti 11 Valgevene kodanikuühenduste eestvedajat.

Trikid ei aita

Suvekooli avakõnes “Olemisest ja näimisest” rääkis reklaamiagentuuri Zavod juht Marek Reinaas kahest meie ühiskondlikus alateadvuses juurdunud edumüüdist – et Eesti on rikas riik ning eestlased töökas rahvas – ning sellest, kuidas tege-likkus peegeldab sageli muud.

“Et meil on sellised dogmad, pole hea ega halb, vaid paratamatu,” tõdes ta. “Oluline on aga arvestada, et nad suunavad meid, seepärast peaksid nad olema sellised, mis elu edasi viivad.”

Suhtekorralduse eri viise tutvustas Hill & Knowlton Eesti direktor Daniel Vaarik. „Suhtekorraldus on mõistmise loomine,” ütles ta. “See on usku-

matult raskem, kui enamasti arvatakse.”

Vaarik tõi näiteid mitmetest eksiarvamustest, mis suhtekorralduse kohta levivad: nagu oleks meedia põhiline maine kujundaja, et mõni hea “trikk”, isiklikud tutvused või klanitud välispind aitavad saavutada head mainet, et positiivsed uudised loovad positiivset mainet, et on võimalik olla “keegi teine” jne.

Ole, ära näi

Keskne küsimus on kommunikatsiooniprobleemis. “See, mida räägime, ei oma mingit tähtsust – tähtis on see, mida kuulatakse,” ütles Vaarik, jagades ka nõuandeid, kuidas seda probleemi ületada.

Edasi jätkati töörühmades, kus oma näiteid avaliku arvamuse loomisest, hoidmisest ja muutmisest tõid Kinobuss, Heateo Sihtasutus, Kodukant, Naabrivalve, Eesti Üliõpilaskondade Liit ning MeaCulpa. Ka nendest jäi eelkõige kõlama põhimõte, et hea maine pole eraldi kujundatav, vaid tuleneb otseselt sellest, milline on organisatsiooni töökorraldus ning kuid võrd ise oma tegevusse usutakse.

Suvekooli teine päev keskendus meediasuhtlusele. Äripäeva arvamustoimetuse juhataja Aivar Hundimägi jagas soovitusi, mida peaks arvestama ajakirjanikega suhtlemisel, et tulemus oleks mõlemale poolele soovitav.

Järgnenud koolitustel õpetas Hannes Rumm huvilistele artikli ja pressiteate kirjutamise põhitõdesid, Hanno Tombergi käe all õpiti ja prooviti järgi

Kuigi kiitvaid hinnanguid pälvivad osalenutelt kõik suvekooli lektorid, kujunes üldiseks lemmikuks Hill & Knowlton Eesti juht Daniel Vaarik, kes rääkis mainekujunduse erinevatest viisidest.

Fotod: Margo Loor ja Artur Tævere

Lavakõne õppejõud Peeter Tooma aitab Eesti Sotsiaalprogrammide Keskuse juhil Katri Tammekandil leida resonantoreid, et tulevased ettekanded perevägivallast veelgi mõjusamalt kõlaksid.

intervjuu andmist televisioonile ja raadiole ning Peeter Tooma jagas nõuandeid, kuidas end avalikuse esinemiseks ette valmistada, oma häält kontrollida ning rambipalavikuga toime tulla.

Suvekooli traditsioonilise lõpukõne “Mõtleme laiemalt!” pidas seekord Eesti Sotsiaalprogrammide Keskuse juht Katri Tammekand, kes rääkis perevägivalla teema tõstatamise põhjal, kuidas panna avalikkust hoolima olulisest probleemist, millest seni aga üldiselt vaikitud on.

Suvekooli toetasid Hollandi suursaatkonna Matra KAP programm ja Avatud Eesti Fond.

Urmo Kübar

Mida teha, et kujundada avalikku arvamust?

Daniel Vaariku 7 soovitus:

- Otsige liitlasi, looge ühistel väärtustel põhinevaid suhteid
- Ärge lubage asju, mida te ei saa täita
- Ärge arvake, et kõik head asjad juhtuvad kohe
- Olge järjepidevad, pidev dialoog viib sihile
- Ärge rääkige vaid headest uudistest, varjates halbu – see ei ole usutav
- Seiske asjade eest, mille eest tõesti seista tahate ning ärge proovige meeldida kõigile korraga
- Näige vähem, olge rohkem

Ühenduste rahastamine allugu selgetele reeglitele

Tänavu suvest on EMSLi juures töötanud **Kalle Jürgenson**, kelle ülesanne on pakkuda välja kord kodanikuühenduste riigipoolseks rahastamiseks. Intervjuus Alari Rammole räägib Jürgenson oma esimestest tähelepanekutest sel töö.

Mis on su eesmärk rahastamiskonsultandina?

Kokkuvõtlikult on eesmärgiks valmistada ette võimalikud läbipaistvad, optimaalsed ja sihipäraseks rahastamisskeemid, mis toetavad riigieelarvelistest vahenditest kodanikuühiskonna arengut ning kodanikuühenduste tegevust. Lähtun selles koostööst kodanikuühenduste, riigiasutuste ja erakondadega ning Eesti Kodanikuühiskonna Arengukontseptsiooni rakendamise tegevusplaani eesmärkidest ja loodetud tulemustest.

Kui kaugemale oled esimeste kuudega jõudnud?

Senine olen püüdnud põhiliselt olukorda kirjeldada, et kujundada ühtne pilt rahastamise senistest tavadest ja mehhanismidest. Alustades sellest, keda ja kuidas toetatakse, ning lõpetades rahastamise tulemustega.

Viimaste aastate jooksul on meil mittetulundussektori rahastamisest valminud tähelepanuväärseid uuringuid. Seda on teinud nii siseministerium, tudengid kui ka teised uurijad. See annab hea lähtematerjali teemaga tegelemiseks ning olukorra üldistamiseks.

Millised on esmamuljed?

Pilt on enam kui kirju. Praktiseeritakse väga paljusid skeeme ja võimalusi, mis tihti ei ole oma loomulikus mahutavad ühtse korra ja lähenemise alla. Ilmselt on asjad selliseks kujunenud, sest seni on iga rahastamisega tegelev riiklik institutsioon ise endale kordasid ja skeeme kohandanud ning neid siis rakendanud.

Küllap ongi aeg püüda kogu seda olukorda allutada ühtsetele mängureeglitele ja saada need skeemid ja korrad selle läbi selgemaks ning kõigile arusaadavamaks ja läbipaistvamaks.

Mis vormis peaks kujunema lõpptulemus?

Tulemus peaks olema üldiselt aktsepteeritud lähenemine mittetulundussektori rahastamisele, alates vastavate projektide või taotluste esitamisest kuni tulemuste ja rahakasutuse järelvalveni välja.

Täna on veel raske öelda, millise taseme dokumendina see realiseerub, et soovitud tulemusi saada. Tegu võib olla puhtalt korralduslike kokkulepetega kuni seadusemuudatusteni välja. Tõenäoliselt jääb selle otustamine töö lõpuosasse.

Mis on järgmised tegevused?

Täna võib teha esimesi kokkuvõtteid minu ettepanekutest, mis suunas edasi liikuda. Kui EKAKi ühiskomisjon ja rahastamisprojekti juhtkomitee neid aktsepteerivad, saab edasi minna arutelu avalikku faasi – rääkida mittetulundussektori ühenduste ja nende katusorganisatsioonidega, kas see lähenemine on ka neile vastuvõetav ja milliseid korrektiivse tuleks nende meelest teha.

Millised on projekti kõige keerulisemad osad?

See arutelude faas ongi üks keerulisemaid, sest rahastamine puudutab ühest küljest paljusid inimesi, kes selles sektoris tegutsevad, kuid teisest küljest puudutab see ka märkimis-

väärseid summasid, mis aasta aastalt ka suurenevad.

Miks on projekt planeeritud nii pikale ajale, kaheks aastaks?

Esialgse projektiga püüame järgmiseks suveks hakkama saada. Kas ja kuidas edasi arendada, seda saab otsustada pärast selle etapi edukat lõppu. Kui selgub vajadus teemaga edasi tegeleda, siis ollakse ka selleks valmis ning siis oleks veel üks aasta selleks olemas.

Eelkõige võib see teine aasta kuluda just asjade vormistamise peale ja seda eriti siis, kui mängu peaks ühel või teisel kujul tulema seadusandjad. Protsessid Riigikogus on alati aeganõudvad ning poliitiliste kokkulepete saavutamine seal on iseenesest pikaldane protsess.

Kas su enda varasem tegevus Riigikogu rahanduskomisjoni esimehena tuleb siin pigem kasuks või kahjuks?

Viimasel etapil kulub mulle enda kogemus tööst Riigikogus ja suhetest erakondadega kindlasti marjaks ära. Usun, et mittetulundussektori rahastamise korrastamisest on huvitatud kõik erakonnad ning teemale lähenetakse konstruktiivselt.

Projekti rahastab BAPP.

Sihtkapitali arutelu

27. septembril arutas Riigikogu põhiseaduskomisjon koos ühenduste esindajatega Res Publica esitatud eelnõud kodanikuühiskonna sihtkapitali loomiseks.

Tegu on algselt Eesti Mittetulundusühingute Ümarlaua ette valmistatud eelnõuga, millesse Res Publica on teinud muudatusi. Põhijoontes on eelnõu sarnane Kultuurkapitali seadusega, määratledes hasartmängumaksust ja mujalt laekuvate vahendite kasutamist ühenduste toetamiseks.

EMSL esitas komisjonis oma seisukoha, et selline dokument peab enne Riigikogule esitamist olema läbi arutatud ühenduste endi seas, mida praegu pole piisavalt tehtud. Enne kui arutada sisu, on vaja arutada eesmärki ja vajadust ning otsustada, kas käsitleda seda eraldi või arutada tervikuna ühenduste rahastamisskeeme.

Komisjon otsustas eelnõud lähemal ajal Riigikogu saali ette mitte viia, vaid jätkata aruteludega.

EKAKi ühiskomisjonist

EKAKi rakendamise ühiskomisjoni selle poolaasta esimesel töökoosolekul 27. septembril arutati seniste töögruppide edasist tegevust ning komisjoni töökorralduse muutmist, muutmaks olukorda, kus suurem osa tööst on jagatud mõne aktiivse inimese vahel. Tehti ettepanekud paari uue töögrupi moodustamiseks: üks avalike teenuste, teine vabatahtliku tegevuse alal.

Lisaks olid kõne all EMÜ ja ühiskomisjoni seminarid, kodanikuühiskonna sihtkapitali seaduse eelnõu, ühenduste rahastamisskeemi projekti kulg, Norra finantsmehhanismid ja ühenduste statistika.

EMSLi esindab komisjonis Kristina Mänd, ülevaade tema tegevusest on 14. oktoobrist saadavam EMSLi kodulehel.

Vabatahtliku tegevuse õigusliku reguleerimisega poolel teel

Milline on õiguslikult kodanikuühenduse töösuhe oma vabatahtlikega? Kuidas hüvitada vabatahtlikele nende tegevusega seotud kulud? Millised on vabatahtlike sotsiaalsed garantiid? **Tartu Vabatahtlike Keskuse juhatuse liige Tuulike Mänd** annab ülevaate, kuidas asjad ses vallas edenenud on.

Üheks EKAKi rakendamise tegevuskava eesmärgiks on selguse loomine erinevates kodanikualgatuslikes tegutsemisvõimalustes ning seda toetava õigusliku keskkonna loomine. Selle aasta plaanis on vabatahtliku tegevuse õigusliku reguleerimise vajaduste ja võimaluste analüüsimine ning ettepanekute tegemine.

Tänavu esimesel poolaastal koostaski jurist Margit Vutt ekspertarvamuse, mis analüüsib Eesti vabatahtlikus tegevuses tekkinud probleeme ja pakub teiste riikide kogemuste alusel Eesti jaoks välja mudelid ning võimalused vabatahtliku töö paremaks reguleerimiseks.

Ekspertarvamus põhineb veebruaris Tartus toimunud ühenduste ja ministeeriumide ümarlaua protokollile ning Eestis ja Euroopas läbi viidud analüüsidele ja uuringutele.

Ekspert toob välja kolm võimalikku mudelit – vabatahtlikku tegevust võiks reguleerida läbi tavade ja praktikate (mis annaks reguleerimise sisuliselt kohtutele); etapiviisiliselt erinevates õigusaktides (võimaldab eristada kiiremat lahendamist vajavad probleemid sellistest, mille eelduseks on pikemaajalised konsultatsioonid, analüüsid, uuringud ja poliitilised kokkulepped) või siis kompleksse seadusega (kõik seonduvad küsimused arutatakse ühiskonnas läbi, tehakse vastavad otsused ning lahendused koondatakse ühte konkreetseesse õigusakti).

Põhimõtteliselt on kõik kolm mudelit Eestis rakendatavad, kuid eesmärkide saavutamise efektiivsus võib olla erinev, märgib ekspert. Vabatahtliku töö alane seadusandlik muutus võiks olla pigem etapiviisiline.

Tartu Vabatahtlike Keskuse talgud tänavu kevadel Kallastel – Peipsi kaldaid aitavad koristada Annika Laanpere (vasakul) ja Helina Haljaste.

Foto: Tartu Vabatahtlike Keskus

Ekspert sõnastab ka minimaalselt vajalikud tegevused, vältimaks juriidilisi väärarvamusi: esiteks, defineerida seaduses vabatahtliku tegevuse olemus; teiseks, määrata kindlaks vabatahtlikuna tegutseva isiku õiguslik seisund (eristada see muude lepingu liikide alusel tegutsevate isikute omast) ning kolmandaks, näha ette õiguslikud mehhanismid vabatahtlikule tema tegevusega seotud kulude katmiseks selliselt, et organisatsioonidel oleks võimalik vältida täiendavat maksukoormust.

Selge reguleerimine on garantiiks kõigile õiguse rakendajatele. Analüüs on valmis, edasi on tarvis juba poliitilisi otsuseid selle kohta, kas ja mil moel organiseeritud vabatahtlikku tegevust Eestis õiguslikult reguleerida ning seejärel samme nende otsuste elluviimiseks.

Veebruaris toimunud ümarlaua protokoll ja juristi ekspertarvamus on leitavad Tartu Vabatahtlike Keskuse kodulehel <http://www.vabatahtlikud.ee/?id=1145>. Kommentaare ja ettepanekuid võib saata aadressil tuulike@vabatahtlikud.ee.

Märka ja esita tunnustamiseks vabatahtlikke!

Kas tead kedagi, kes käib eaka naabritädi eest poes või toob talle tuppa pliidiuid? Tead tegusaid noori, kes korraldavad koolis ja mujal huvitavaid üritusi? Kas töötad koos mõne inimesega, kes käib hooldekodus, haiglas või vanglas, pakkudes seal viibivatele inimestele toetust? Tunned mõnda juristi, raamatupidajat või tõlki, kes aitab oma teadmisega neid, kes selliste oskuste eest maksta ei jõua?

4. detsembril esmakordselt toimuva vabatahtlike tunnustamisürituse korraldajad kutsuvad kõiki üles esitama kandidaate, kes on panustanud Eesti ühiskonda, aidanud abivajajaid väljaspool oma lähemate sõprade ja sugulaste ringi oma vabast tahtest ja selle eest majanduslikku kasu saamata.

Ürituse patrooniks on president Arnold Rüütel ning eesmärgiks neid tublisid inimesi

esile tuua ja neile austust avaldada.

Kandidaate saavad kuni 21. oktoobrini esitada nii eraisikud, ühendused, riigi ja kohalike omavalitsuste asutused kui ka ettevõtted. Taotlusvormi saab aadressilt www.bapp.ee/kodanikuharidus, kuid kandidaate võib esitada ka lihtsalt kirja teel, märkides ära tema nime, vanuse, aadressi, telefoni, lühikese kirjelduse tema vabatahtliku

tegevuse kohta ning kandidaadi esitaja nime ja kontaktandmed.

Vabatahtlike tunnustamine on osa tänavuse Euroopa kodanikuhariduse programmist ning on tulevikus kavas muuta igaaastaseks traditsiooniks.

Annika Remmel
Initsiatiivgrupi liige,
Avatud Eesti Fond

Kuidas aidata ühiskonda vangi sattumata?

Septembris käisid Eestis 11 Valgevene kodanikuaktivisti ja ajakirjanikku. Neilt kuuldut vahendab **Jevgeni Krištafovits** külastuse Avatud Eesti Fondi toel korraldanud MTÜst Avatud Vabariik.

Olukorrast demokraatia ja vabadusega Valgevenes teame kõik. Piltlikult öeldes seisab keset Euroopat üks suur maa, kus aeg on seisma jäänud aastast 1980.

Valgevenes toimib seadus, mis keelab ajakirjanikel kajastada ametlikult registreerimata ühenduste tegevust. Niisuguste artiklite eest võib trahvi saada või siis pannakse ajaleht lihtsalt kinni.

Kehtib range tsensuur. Igasugune kriitika võimu või – veelgi hullem – presidendi

suhtes, on kriminaalkorras karistatav. Meenub ehk paragrahv “nõukogude-vastase agitatsiooni ja propaganda eest”?

Tallinnas toimunud ümarlaval sõnavabadusest Valgevenes rääkisid külalised, et praegu on seal alustatud kriminaalaja üliõpilaste suhtes, kes levitasid internetis animafilme peaosalisega, kelle nägu meenutas president Lukašenko. Selle eest ähvardab tegijaid viieaastane vanglakaristus.

Valgevene ühendused elavad pideva võimu surve all.

Noortehenduste aktiviste viiakse ülikoolidest välja, sest riigis võib olla ainult üks noortehendus, “Valgevene riiklik noorte liit”. Riigi poliitikat kritiseerivad ühendused, olgu näiteks inimõiguste või keskkonna alal tegutsevad, riskivad vangistusega, kõige levinum ametlik põhjus on: “laim riigi (või presidendi) suhtes”.

Ametlike kanalite kaudu ei

saa ühendused oma tegevuse jaoks välismaalt raha saada. Paljude jaoks see on üldse keelatud, aga need „väljavalitud”, kellel luba olemas, peavad saadud toetusest 20% riigile maksma. Loomulikult ei aktsepteeri Lääne fondid seda.

Kuna vabatahendumisele on keelatud esineda avalikes teabekanalites, toimub nende tegevus eelkõige rohujuure tasandil. Inimesed kohtuvad, teevad midagi oma kogukonna heaks ja mõtleavad, kuidas selle eest mitte vanglasse sattuda. Piinlik, et niisugused asjad võivad tänapäeval Euroopas toimuda!

Kuid nagu ütles inimõiguste organisatsiooni aktivist Jana Polyakova, annab neile muu hulgas lisajõudu ka toetus, mida nad tundsid Eesti kolleegidelt.

Mida õppida brittidelt seadusloomes?

Juulikuus olin kolm nädalat praktikal Suurbritannia valitsuse kantseleis, *Better Regulation Executive* (BRE) osakonnas, mis rakendab hea valitsemise kava.

BRE sai alguse 1985. aastal äri sektori survele, kes soovisid, et seadusandjad mõtleksid oma poliitika paremini läbi ega takistaks firmade arengut. Samal ajal oli ka valitsuse ja parlamendi tasandil jõutud arusaamisele, et õigusaktide mõjusid eelnevalt hinnates on võimalik tagada suurem majanduskasv.

Briti praktika

Täna on igal ministeeriumil oma õigusaktide mõju analüüsi (OMA) üksus, mis tegeleb kõikide vajalike mõjude hindamisega. Kaasatakse nii ühendusi kui ka ülikoole ja ajutruste. Tihti suhtutakse OMAsse aga kui formaalsusse, mida on vaja täita. Selle tegelik funktsioon on olla

abivahendiks seadusloome protsessis.

BRE juures on praegu OMA konsultantidena tööl 16 inimest, keda abistavad kaks majandusteadlast. Nende ülesanne on analüüsida ministeeriumide ja teiste seadusloome institutsioonide kirjutatud OMA dokumente ja tõsta nende kvaliteeti.

Ühendustega konsulteeritakse BRE arvates Suurbritannias pigem liiga vähe, iga ministeerium omab teatud kontakte ja konsulteerib nendega, keda tuntakse. Üldiselt on suuremad ühendused – nagu Eestiski – võimelised paremini kaasa rääkima, sest neil on rohkem vajalikku inimressurssi.

Suurbritannia olukord on samas mõnevõrra parem, sest on olemas riiklik MTÜde arendamise programm www.futurebuilders.co.uk, mis aitab teotahetelisi, aga väikseid ühendusi

nii rahaliselt kui oskusteabe pakkumisega.

Soovitused Eestile

Eestis on seni tegeletud konsulteerimisprotsessi arendamisega, mille tarbeks on välja töötamisel head tavad. Konsulteerimine on osa heast valitsemisest, aga samamoodi peaks kokku leppima sellele eelnevas protsessis ehk OMA põhimõtetes.

Alustada on mõtet väikse üksuse loomisest Riigikantselei juurde, kelle ülesandeks võiks olla esialgu OMA põhimõtete arutelu läbiviimine ja kokkuleppe koordineerimine. Seejärel võiks tegeleda ministeeriumide koolitamisega. Vajalik on, et iga ministeerium suudaks ise võtta vastutuse OMA kasutamise ja propageerimise eest.

Kolmandaks võiks üksuse ülesandeks olla OMA dokumentide standardi järgimise kontroll. See on vajalik enne

konsulteerimist, et hoida ära ebaselgeid eesmärgi, valikuvariantide mittesobivust eesmärgiga, liialt spetsiifilist ametikeelt jms, mis muudavad kogu edasise protsessi keeruliseks.

Seejärel on õige aeg alustada konsulteerimisprotsessiga, kuhu tuleb kutsuda probleemi seotud ministeeriume, nende allasutusi, MTÜsid, linna- ja vallavalitsusi, äri sektori ühinguid jne. Tavaliselt saab selle jooksul lisamõtteid, võib selguda ka, et seni väljapakutud valikuvariantid ei lahendi probleemi. Vahel võidakse valitsuse tasandil lahenduse valimine enne ära otsustada, kui on jõutud probleemi tuumani, ning konsulteerimise või täiendava analüüsi jooksul selgub, et saavutatav positiivne tulemus jääb kasinaks (kulud ületavad tulused).

Jon Ender
Eesti Õiguskeskus

Noorteprojektis Ten Sing saavad noored teha seda, mis huvi pakub: näidelda-lavastada, tantsida ja laulda neid laule, mida hing ihkab. Eestis tegutsevad Ten Sing kooris Tallinnas, Tartus ja Viljandis.

Foto: Eesti NKKÜ-NMKÜ-de Liit

It's fun to stay at the YMCA!

Suvel sai EMSLi liikmeks pika nimega Eesti Noorte Naiste ja Noorte Meeste Kristlike Ühenduste Liit, mis on maailmas rohkem teatud lühikese täheühendi YMCA läbi.

Kuigi lühendile on palju tunnist toonud samanimeline reibas diskolugu – teate ju küll seda lugu, mille refrääni ajal kõik tantsupõrandal kätega kaasa vehivad: “*It's fun to stay at the Y-M-C-A!*” –, on siiski tegu väärika, 160-aastase ajaloo organisaatsiooniga.

Algul vaid Londonis noori kristlikke mehi ühendanud organisaatsioonile lisandusid hiljem ka naisühinguid ja tänaseks on Noorte Naiste ja Noorte Meeste Kristlik Ühing 130 riigi ja 50 miljoni liikmega üks suurimast noorteorganisatsioonidest maailmas.

Eestis tähistatakse tuleval aastal oma 130 sünnipäeva. Vahepealse poolesaja eksiiliaasta järel ühendab tänane Eesti NKKÜ-NMKÜ-de Liit seitset allorganisatsiooni, kokku ligi 900 liikmega.

Katusorganisatsioonina oleme infokeskus ja koordineerija,

kuid korraldame ka ise mitu suuremat koolitust ja üritust igal aastal, ütleb liidu peasekretär Ene Roos. Igal piirkonnal on pidevalt käsil erinevad projektid, küll aga viivad kõigi teed kord aastas liidu laagrisse Rannapungerjal.

Alternatiiv noortele

Tallinnas tegeletakse projektidega “Noorte tervistav puhkus” ja “Terve Eesti laps”, samuti koos Ristiku Põhikooli ja Peeteli kogudusega tänavalastele ringide ja tasuta laagrite korraldamise ning abi vahendamisega.

Suur ettevõtmine on kolmes Eesti linnas toimiv Norrast tulnud noorsooprojekt *Ten Sing*, kus muusikat ja näitlemist armastavaid noored teevad bändi ja esinevad erinevatel üritustel nii Eestis kui ka välismaistel festivalidel.

Roos peab väga oluliseks ka Sillamäe organisatsiooni tege-

vust: “Meil on seal justkui oma pere, kellega korraldame väljasõite, koolitusi ja projekte, et meie oma Sillamäe liikmedki teistega sõbruneks ja eesti keele rääkimise hirmust üle saaks.”

Tartus on liidu suuremaid projekte Lõuna-Eesti noortele ja tudengitele ajutise töö otsimine näiteks kooli- ja suvevaheajal, Tamsalus toimetatakse rootslaste abil sisustatud linna päevakeskuses kodutute või muidu igavlevate lastega.

“Seal saavad nad millegagi tegeleda ja ka kõhu täis, kui vaja, samuti minna Tallinnasse kinno või välismaale laagritesse. Et oleks mingigi alternatiiv varastamisele ja joomisele,” selgitas Roos.

YMCA ei ole kirik

Sõna “kristlik” on organisatsiooni nimes sees ajalooliselt, kuid ei eelda ühelteki liikmelt usutunnistust.

“Võib ju niisama käia ja koolitada või korvpalli mängida, aga kogu meie filosoofia põhineb hinge, keha ja vaimu kolmnurgal, mida sümboliseerib ka meie logo. Kui üks komponent ära kukub, pole inimene täiuslik,” selgitab Roos, nimetades end rohkem ikka noorsoo- ja naisorganisatsiooniks.

Kindlasti ei istuta Roosi sõnul üritustel nagu kirikus: “Need väärtused ja tegevused tulevad lihtsalt ja loomulikult. Laagrites on söögipalveteks näiteks omamoodi pullid võttes või mingid laulud.”

Kunagise diskobändi “*Village People*” kuulsat homoseksuaalse alatooniga lugu “YMCA” peab Roos aga mõnes mõttes isegi oma organisatsioonile reklaamiks: “Midagi pole öelda – laul on ju ilus ja oma üritustel paneme vahel meelega selle ajaks punni põhja.”

Alari Rammo

Teabepäev olulistest lepingutest

20. oktoobril kell 10.00-15.30 korraldab EMSL teabepäeva “Olulised lepingud mittetulundusühenduste tegevuses”

Infot antakse juhatuse liikme, töö- ja töövõtu-, käendus-, seltsingu- ja üürilepingutest, lisaks ühenduse juhatuse vastutusest ja selle piiramisest ning võlaõigusseadusest. Lektor on Eha Pehk (Järvamaa Arenduskeskus).

Teabepäev toimub Tallinnas, Uus 5 II korruse saalis. EMSLi liikmetele maksab osalemine 300 krooni, teistele 600 krooni. Lisainfo: telefon 6 311 430 või katrin@ngo.ee

Liikmetelt

Avatud Eesti Fond kuulutab Euroopa kodanikuhariduse aasta raames välja lastele ja noortele suunatud omaloomingukonkursi “Meie muudame maailma!”

Konkursile oodatakse joonistustega osalema lasteaias- ja algklasside lapsi ning esseedega 5.-12. klassi õpilasi. Tööde esitamise tähtaeg on 21. november 2005.

Tingimused veebilehelt:

www.bapp.ee/kodanikuharidus (Konkursid > Käimasolevad konkursid)

SA REC Estonia korraldab oktoobris ja novembris koolitustesarja „Avalikkuse kaasamisest keskkonnaprobleemide lahendamise”, mille keskmes on kaasamise ja osalemise praktilised oskused.

Koolitus jaguneb viieks mooduliks, kus käiakse läbi kaasamise protsess alates probleemi tõstatamisest läbi osalejate motiveerimise, diskussioonide korraldamise, otsuste langetamise kuni avalikkuse informeerimiseni.

Eestimaa Looduse Fond (ELF) korraldab 13. oktoobril Tallinnas Rahvusraamatukogus rahvusvahelise konverentsi “Vahet pole?” geneetiliselt muundatud organismide teemal.

Konverentsi eesmärk on pakkuda kuulajatele võimalikult mitmekülgset informatsiooni GMOde keskkonnariskide teemal ning pakkuda võimalust objektiivseks aruteluks.

Lisainfo: www.elfond.ee

Saatke teavet oma tegemistest ja kaastöid infotelefonile või e-posti aadressil urmo@ngo.ee!

IV EESTI KODANIKUÜHISKONNA KONVERENTS

väike riik, suur ühiskond

24.-25. NOVEMBRIL 2005 TALLINNAS

IV Eesti kodanikuühiskonna konverents

Sokos Hotel Viru
Konverentsikeskuses
Viru väljak 4, Tallinn

Tel: **6311 431**
e-mail: **info@ngo.ee**
www.ngo.ee/konverents

Balti-Ameerika Partnerlusprogramm

EMSLi 7. suvekool "Maine ja suhtlemine" 9.-10. septembrini Viinistus

Tartu Vabatahtlike Keskuse juhatuse liige Anna Gramberg nautimas vahetundi, Viinistu kunstimuseumi terrassi merevaadet, ilusat ilma ja toreid inimesi.

Hanno Tombergi juhendamisel said suvekoolilised õppust, kuidas olla ja rääkida telekaamera ja mikrofoni ees.

Ajakirjanik Viktorija Ladõnskaja žestist aimuks otse- kui lennutundide läbiviimise kogemust. Tegelikult õpetas ta suvekoolis osalenud Valgevene ühendustele artiklite ja pressiteadete kirjutamist.

Toimetaja: Urmo Kübar | urmo@ngo.ee **Kujundaja:** Külli Reinup | kyllir@hot.ee

Adressaat:

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit
Uus 5, 10111 Tallinn
Tel 631 1430
Faks 631 1432
E-post: info@ngo.ee

